

Ucraina și Republica Moldova: transformarea dialogului bilateral după 24 februarie 2022

✦ *Angela Grămadă¹*

Extinderea agresiunii militare ruse asupra Ucrainei în februarie 2022 a avut un impact major nu doar asupra arhitecturii de securitate regionale, ci și asupra relațiilor dintre statele din proximitatea imediată a războiului. În acest nou context geopolitic și de securitate, dialogul bilateral dintre Republica Moldova și Ucraina, state vecine, expuse direct consecințelor agresiunii ruse și confruntate cu amenințări similare, a obținut noi dimensiuni și priorități. Războiul a pus presiune nu doar asupra capacității celor două state de a lua decizii politice și de securitate într-un mediu profund instabil, ci și asupra suveranității, integrității teritoriale și opțiunilor lor strategice. Pentru Chișinău, dar și pentru Kiev, consolidarea rezilienței și protejarea orientării europene au devenit parte a unui efort mai larg de adaptare la un mediu de securitate în care Rusia reprezintă o amenințare directă și persistentă. Această analiză urmărește succint principalele elemente ale dialogului bilateral dintre Chișinău și Kiev care s-au modificat sau au dobândit o relevanță nouă după 24 februarie 2022. Accentul este pus în special pe transformările cooperării în domeniul securității și pe diversificarea formelor acestora, de la gestionarea unor riscuri comune și consolidarea cooperării instituționale până la coordonarea pozițiilor în contextul proceselor de integrare europeană.

În esență, războiul din Ucraina a demonstrat că intensificarea cooperării bilaterale nu mai reprezintă doar un instrument de gestionare a unor probleme de vecinătate, ci și o componentă a efortului comun de a face față unor riscuri și amenințări similare.

De la vecinătate la interdependență de securitate

Relația bilaterală dintre Republica Moldova și Ucraina a evoluat, după proclamarea independenței celor două state, într-un context marcat atât de experiențe comune, cât și de diferențe care au influențat agenda bilaterală și interacțiunea politică. Moștenirea sovietică, tranzițiile politice și economice complexe, precum și orientarea graduală către structuri și inițiative regionale europene au creat numeroase puncte de convergență. În același timp, dimensiunea economică, resursele disponibile și opțiunile liderilor politici au generat abordări diferite ale unor dosare de interes comun.

Una dintre cele mai importante provocări pentru relația bilaterală a fost conflictul transnistrean. Ucraina a avut mult timp o poziție diferită de cea a Chișinăului, inclusiv prin menținerea unor relații pragmatice cu regimul de la Moscova și prin asumarea rolului de mediator în formatul de negocieri. Experiența propriei confruntări cu Rusia, începută în 2014

¹ Angela Grămadă, Dr. științe politice, specializarea relații internaționale, președintă a Asociației Experts for Security and Global Affairs, România

prin anexarea ilegală a Crimeei și susținerea formațiunilor separatiste din estul Ucrainei, a determinat însă o schimbare semnificativă a perspectivei Kievului asupra conflictelor separatiste și a instrumentelor utilizate de regimul de la Kremlin împotriva fostelor republici sovietice. Autoritățile ucrainene au înțeles astfel mai clar riscul ca modelul transnistrean să fie utilizat pentru limitarea suveranității și a capacității de decizie politică a unui stat nu mai este iminent dacă nu sunt luate anumite decizii sau nu este schimbată abordarea față de riscurile cu care se confrunta statul vecin². În perioada 2014 – 2022, autoritățile de la Kiev au depus eforturi considerabile pentru a evita impunerea federalizării ca model de soluționare a propriilor dileme de securitate. Printr-un moment similar a trecut și Republica Moldova în contextul dosarului transnistrean. Alte dosare sensibile au vizat interdependențele economice și energetice, gestionarea frontierei³ și circulația bunurilor și persoanelor, combaterea amenințărilor cibernetice⁴. Dacă la început a fost vorba despre minimizarea impactului contrabandei sau a traficului de bunuri și servicii ilegal, ulterior prioritate a devenit oprirea accesului Federației Ruse prin Ucraina spre regimul separatist de la Tiraspol. O altă temă de discuție a fost cooperarea în domeniul energetic⁵.

Direcția de acțiune este de a consolida reziliența celor două sisteme energetice, astfel încât acestea să răspundă pe de o parte provocărilor asociate agresiunii ruse, adică atacuri asupra infrastructurii, iar pe de altă parte să se alinieze la realitățile europene, în contextul procesului de negociere a aderării. Pentru Republica Moldova, dependența de infrastructura și resursele energetice regionale a reprezentat o vulnerabilitate importantă, în timp ce problemele privind accesul la infrastructură, proprietățile și conectivitatea au generat periodic tensiuni în relația cu Kievul. Unele dosare au necesitat investiții și eforturi politice considerabile, altele au fost amânate pentru perioade mai puțin sensibile din punct de vedere al securității regionale. Aceste dosare nu au dispărut după 2014, însă războiul extins împotriva Ucrainei a schimbat fundamental modul în care sunt percepute. Vulnerabilitățile bilaterale au început să fie privite tot mai mult prin prisma securității comune, iar cooperarea dintre Chișinău și Kiev a devenit o necesitate strategică, nu doar o componentă a relației de bună vecinătate. Direcția de acțiune este de a consolida reziliența celor două sisteme energetice, astfel încât acestea să răspundă pe de o parte provocărilor asociate agresiunii ruse, adică atacuri asupra infrastructurii, iar pe de altă parte să se alinieze la realitățile europene, în contextul procesului de negociere a aderării. Pentru Republica Moldova, dependența de infrastructura și resursele energetice regionale a reprezentat o vulnerabilitate importantă, în timp ce problemele privind accesul la infrastructură, proprietățile și conectivitatea au generat periodic tensiuni în relația cu Kievul. Unele dosare au necesitat investiții și eforturi politice considerabile, altele au fost amânate pentru perioade mai puțin sensibile din punct de vedere al securității regionale.

² Ukrinform, У Молдові підтвердили, що отримали від України інформацію про план РФ із дестабілізації, Kiev, 9 februarie 2023, <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3668035-u-moldovi-pidtvrdili-so-otrimali-vid-ukraini-informaci-pro-plan-rf-iz-destabilizacii.html>

³ EUAM Ukraine, Підтримуємо українські та молдовські відомства у реагуванні на надзвичайні ситуації на пунктах пропуску, Kiev, septembrie 2025, <https://www.euam-ukraine.eu/ua/news/supporting-ukrainian-and-moldovan-authorities-in-developing-emergency-response-exercise-at-border-crossing-points/>

⁴ Directoratul Național de Securitate Cibernetică, COMUNICAT DE PRESĂ: Trei state – un vector strategic: Ucraina, România și Republica Moldova înființează Alianța Cibernetică pentru Reziliență Regională, București, 20 februarie 2026, <https://www.dnsc.ro/citeste/press-release-three-states-one-strategic-vector-ukraine-romania-and-moldova-establish-the-cyber-alliance-for-regional-resilience>

⁵ Moldpres, Republica Moldova și Ucraina consolidează cooperarea în domeniul energetic și stabilesc prioritățile pentru pregătirea de următorul sezon rece, Chișinău, 15 mai 2026, <https://www.moldpres.md/rom/economie/republica-moldova-si-ucraina-si-consolideaza-cooperarea-in-domeniul-energetic-si-stabilesc-prioritatile-pentru-pregatirea-de-urmatorul-sezon-rece>

Aceste dosare nu au dispărut după 2014, însă războiul extins împotriva Ucrainei a schimbat fundamental modul în care sunt percepute. Vulnerabilitățile bilaterale au început să fie privite tot mai mult prin prisma securității comune, iar cooperarea dintre Chișinău și Kiev a devenit o necesitate strategică, nu doar o componentă a relației de bună vecinătate.

Cooperarea practică

Extinderea agresiunii militare ruse asupra Ucrainei a determinat transformarea dialogului bilateral dintre Kiev și Chișinău, orientându-l mai ferm către securitate și cooperare interinstituțională. Noul context a impus măsuri pentru diminuarea amenințărilor externe, gestionarea implicațiilor prezenței ilegale a trupelor ruse în regiunea transnistreană asupra securității Ucrainei, precum și reducerea vulnerabilităților economice și energetice ale celor două state. Un prim exemplu îl reprezintă gestionarea fluxului masiv de refugiați ucraineni.

Raportat la dimensiunea populației sale, Republica Moldova a devenit unul dintre cele mai importante state-gazdă din regiune, ceea ce a impus consolidarea mecanismelor naționale de protecție civilă și socială. Cooperarea cu Ucraina și sprijinul partenerilor europeni au permis reducerea presiunii asupra resurselor interne și dezvoltarea unor mecanisme bilaterale de asistență și protecție socială⁶. Cooperarea s-a extins și către domeniul tehnico-militar⁷, economic și energetic. În februarie 2026, autoritățile de la Chișinău au reluat procesul de actualizare a cadrului bilateral privind cooperarea tehnico-militară, prin inițierea demersurilor pentru negocierea unui nou acord. În paralel, cele două state au urmărit consolidarea securității energetice, inclusiv prin sincronizarea sistemelor electrice cu rețeaua europeană ENTSO-E, dezvoltarea infrastructurii pentru tranzit regional și proiecte energetice comune.

⁶ Ministerul Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova, Republica Moldova și Ucraina au semnat Acordul privind securitatea socială în cadrul Conferinței la nivel înalt privind drepturile sociale, Chișinău, 20 martie 2026, <https://social.gov.md/comunicare/comunicate/republica-moldova-si-ucraina-au-semnat-acordul-privind-securitatea-sociala-in-cadrul-conferintei-la-nivel-inalt-privind-drepturile-sociale/>

⁷ Parlamentul Republicii Moldova, Acordul de cooperare tehnico-militară dintre Republica Moldova și Ucraina va fi actualizat, Chișinău, 11 februarie 2026, <https://parlament.md/ns-newsarticle-Acordul-de-cooperare-tehnicomilitar-dintre-Republica-Moldova-i-Ucraina-va-fi-actualizat.nspx>

Dimensiunea bilaterală este completată de cooperarea în formatul trilateral cu România⁸. La început dialogul a fost unul foarte punctual, axat pe soluționarea unor provocări dintr-un anumit domeniu: politică externă⁹ sau cooperare în domeniul energetic. În timp, aceste dimensiuni au fost extinse. Astăzi, dialogul primește noi dimensiuni, dar și potențial prin ridicarea nivelului discuțiilor sub auspiciului celor trei președinți de țară¹⁰. Poziționarea Republicii Moldova ca nod de tranzit și logistic regional îi permite să participe la proiecte legate de reconstrucția Ucrainei și să faciliteze transportul de resurse și produse. Un exemplu îl constituie adaptarea continuă a mecanismelor de tranzit pentru produsele agricole ucrainene, în funcție de evoluția atacurilor rusești și a infrastructurii disponibile. Totuși, apropierea dintre cele două state aduce și dosare mai complexe. Gestionarea resurselor de apă, în special a râului Nistru, va deveni un subiect important în contextul integrării europene a ambelor state. Atacurile asupra infrastructurii energetice și hidrotehnice ucrainene, dar și modul de utilizare a resurselor de apă, au implicații directe asupra securității civile și de mediu a Republicii Moldova și a comunităților din regiunea Odesa. Cooperarea bilaterală va trebui, astfel, să găsească un echilibru între nevoile de reconstrucție post-război ale Ucrainei și protejarea intereselor de securitate ale ambelor societăți.

Dimensiunea europeană a dialogului bilateral

Declanșarea agresiunii ruse extinse împotriva Ucrainei a accelerat și apropierea europeană a celor două state. Kievul a depus cererea de aderare la Uniunea Europeană la scurt timp după 24 februarie 2022, fiind urmat câteva zile mai târziu de Chișinău și Tbilisi. Deși cele trei state aveau niveluri diferite de pregătire în ceea ce privește reformele și consolidarea instituțiilor democratice, ele împărtășeau o vulnerabilitate strategică majoră: confruntarea cu amenințări generate de prezența și acțiunile Rusiei.

FOTO: <https://www.magnific.com/>

În acest context, integrarea europeană a dobândit pentru Republica Moldova și Ucraina o dimensiune suplimentară, de securitate. UE nu mai este percepută doar ca sursă de oportunități economice sau ca putere normativă capabilă să transforme instituțiile și societățile statelor candidate, ci și ca un spațiu de reziliență, stabilitate și reducere a vulnerabilităților externe. Parcursul european a devenit astfel parte a răspunsului strategic al celor două state la noul mediu de securitate. Interdependența acestor parcursuri nu a eliminat însă diferențele de interese. Kievul a criticat, în anumite momente, ceea ce a perceput drept folosirea de către Chișinău a conjuncturii politice și diplomatice create de agresiunea rusă pentru accelerarea propriei aderări. În prezent, ambele state sunt candidate și au început negocierile de aderare, însă perspectiva unei eventuale „decuplări” a parcursurilor lor rămâne prezentă în dezbaterile europene. Dimensiunea Ucrainei și implicațiile sale demografice și economice generează preocupări distincte în rândul statelor membre, în timp ce Republica Moldova poate avansa într-un ritm diferit. Pentru Kiev, această diferențiere poate deveni un instrument de negociere în raport cu statele membre. Totuși, propriul interes strategic al Ucrainei presupune și înțelegerea faptului că securitatea sa este legată de stabilitatea politică și reziliența Republicii Moldova. Din această perspectivă, parcursurile europene ale celor două state sunt concurente în anumite privințe, dar fundamental interdependente.

⁸ Ministerul Afacerilor Externe al României, Trilaterală România – Ucraina – Republica Moldova, București, 2026, <https://www.mae.ro/node/1511>

⁹ Economica.net, Trilaterală România – R. Moldova – Ucraina la nivel de miniștri de externe se va reuni vineri la Chișinău, București, 4 iulie 2024, https://www.economica.net/trilateral-romania-r-moldova-ucraina-la-nivel-de-ministri-de-externe-se-va-reuni-veneri-la-chisinau-758216.html?uord=RQ-8XSldg2H_R8%3DzUk43lrSAXHEvm2RF-G-35kiJXPechGP6QqWglE2Omccg-RH7_I0l6WXeVSjFmLPYBIIpdU%3D3qVU4azeODMslvpVGOb-87h2VJSD%3DsWHy/SPHlU4Aob-FMHQb

¹⁰ Calea Europeană, Prima trilaterală prezidențială România – R. Moldova – Ucraina, la Odesa – Când Chișinăul, Kievul și Bucureștiul acționează împreună putem construi un drum clar spre o Europă unită, liberă și democratică, 11 iunie 2025, <https://www.caleaeuropeana.ro/prima-trilateral-prezidentia-romania-r-moldova-ucraina-la-odesa-cand-chisinaul-kievul-si-bucurestiul-actiuneaza-impreuna-putem-construi-un-drum-clar-spre-o-europa-unita-libera-si-democratica/>

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Transformarea dialogului bilateral dintre Republica Moldova și Ucraina după 24 februarie 2022 nu trebuie înțeleasă exclusiv prin prisma amenințării militare ruse. Războiul a făcut mai vizibilă o interdependență de securitate care include dimensiuni politice, energetice, economice, de infrastructură și cooperare interinstituțională, protecție civilă și mediu. În acest nou context, securitatea celor două state este tot mai dificil de tratat separat, iar vulnerabilitățile unuia pot produce efecte directe asupra celuilalt. Interdependențele sunt din ce în ce mai evidente și condiționează o abordare adaptată noilor realități contextuale.

Această apropiere nu înseamnă însă dispariția sau anularea intereselor diferite sau a dosarelor sensibile. Dimpotrivă, pe măsură ce cooperarea se extinde, gestionarea resurselor de apă, a infrastructurii, a conectivității și a parcursurilor europene va impune negocieri mai complexe. Neglijarea unor dimensiuni precum securitatea civilă sau cea de mediu poate afecta nu doar relația politică bilaterală, ci și securitatea umană a comunităților de pe ambele maluri ale frontierei și, în consecință, să aibă efecte asupra securității regionale.

Pentru a rămâne sustenabil, parteneriatul moldo-ucrainean trebuie să fie pragmatic, predictibil și bazat pe respect reciproc pentru interesele naționale. Solidaritatea generată de război reprezintă un fundament important, dar viitorul relației va depinde de capacitatea celor două state de a transforma această solidaritate într-o cooperare instituționalizată, echitabilă și orientată către obiective comune de securitate și integrare europeană.

FOTO: <https://www.magnific.com/>